

Naturstyrelsens forslag til urørt skov i offentlig høring.

Indsigelse fra Sussi Handberg, ph.d. i miljøplanlægning, repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening i brugerrådet for Naturstyrelsen Himmerland.

Som repræsentant i brugerrådet for Naturstyrelsen Himmerland, har jeg flere gange deltaget i høringsprocesser omkring driftsplaner og de tidligere udlægninger af urørt skov. Ligesom der har været adskillige muligheder for besigtigelse og skovture i de områder, som omhandler Naturstyrelsens forslag til urørt skov for Rold Skov, der nu er sendt i høring.

Herfra er der fuld opbakning til at udlægge mere urørt skov og skabe en rigere natur i Danmark. Naturligvis både i statsskovene, men også gerne i de private skove, da det er her, som påpeget af forskere i biodiversitet, de ældste skovområder findes og derfor findes den højeste biodiversitet generelt her.

Det er afgørende for den nye udlægning af urørt skov (9000 ha), at det er klart hvad hensigten med udpegningerne er, og under hvilke vilkår og med hvilke foranstaltninger disse udpegninger skal gennemføres, da dette danner grundlaget for den konkrete udpegning af de urørte skovarealer.

Hensigten er ifølge Høringsbrev Ny urørt skov af d.25.3.21 at få udpeget ”hvilke skove der skal være urørt, og hvordan retningslinjerne for forvaltning af urørt skov skal være fremover, så der opnås størst mulig positiv effekt på natur og miljø.”

Gennemlæses høringsmaterialet og granskes den litteratur, der ligger til grund for anbefalingerne, er det en bred biodiversitets tilgang med fokus på forbedringer af naturen, der følges. Dyr og planter får bedre levevilkår, den naturlige hydrologi genoprettes, ligesom hensynet til friluftslivet og fortidsminder fortsat skal tilgodeses. Anderledes forholder det sig med klimapåvirkninger – urørte skove vil øge CO2 udledningen og medføre tab af træmaterialer. Disse negative miljømæssige faktorer og effekter belyses kun i miljøvurderingen; men tillægges ikke nogen betydning i anbefalingerne til forvaltningen af de urørte skove, Dette medfører alvorlige mangler ved udpegningsgrundlaget, der får konsekvenser for den konkrete udpegning af urørt skov.

Nedenfor vil disse forhold blive nærmere belyst og konsekvenserne diskuteret i forhold til udlægningen af urørt skov i Rold Skov.

Lovgivning og retningslinjer med fokus på klima og bæredygtighed:

Det er i sig selv bemærkelsesværdigt at anbefalinger til forvaltning af urørt skov, der sættes i høring i 2021, ikke omfatter forhold omkring klimapåvirkningerne, idet vi både har en 70% reduktionsmålsætning i 2030, og regeringens klare tilkendegivelse af, at al lovgivning skal vurderes i forhold til klimapåvirkningerne.

Gældende lovgivning indenfor miljøbeskyttelsesområdet med fokus på klima og bæredygtighed på såvel internationalt, EU og nationalt niveau kan kort opridses som følger:

FN's Verdensmål 13.2: Klimaforandringer skal integreres i nationale politikker, strategier og planlægning.

FN's Verdensmål 15.2: Inden 2020, skal bæredygtig forvaltning af alle typer af skove fremmes, skovrydning stoppes, forringede skove genskabes og skovrejsning væsentligt øges globalt set.

EU-forordningen om bindende årlige reduktioner af drivhusgasemissioner fra 2021-2030, der forpligter medlemsstaterne på opfyldelse af EU's mål om i 2030 at reducere emissionen af drivhusgas i perioden 2021-2030 med 30% i forhold til niveauet i 2005. Og drivhusgas akkumuleringen fra forvaltede skovarealer, herunder ny tilplantede arealer, kan bidrage til opgørelsen af landets samlede drivhusgas emission i form af en reduktion.

Skovloven kapitel 1 om lovens formål står der i: § 1. Loven har til formål at bevare og værne landets skove og hertil forøge skovarealet. Og i stk. 3. Bæredygtig drift indebærer, at det ved driften af det enkelte fredskovspligtige areal og ved lovens administration ud fra en helhedsbetragtning tilstræbes at bevare og øge skovens mangfoldighed og sikre, at hensynet til landskab, naturhistorie, kulturhistorie, miljøbeskyttelse og friluftsliv kan tilgodeses.

Naturbeskyttelsesloven kapitel 1 om lovens formål, står der i: § 1. Loven skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet.

På alle niveauer er vi forpligtigede til at inddrage bæredygtighed og klimavurderinger i den samlede helhedsbetragtning, dette gælder også udlægningen af urørt skov. Skovens mangfoldighed sikres ved at disse hensyn også tilgodeses. Med andre ord skoven skal positivt modvirke øgede udledninger af CO₂.

Vurderingerne i Miljørapporten:

I Miljørapporten, der er udsendt i høringsmaterialet, vurderes følgende miljøfaktorer:

Biologisk mangfoldighed, flora og fauna - Menneskers sundhed – Vand - Luft og klimatiske faktorer - Materielle goder - Kulturarv, arkitektonisk og arkæologisk arv - Kumulative effekter.

På s. 15 i Miljørapporten står der: "I de situationer, hvor vurderingen er, at planen har en positiv indvirkning på miljøfaktoren, som er ønsket og tilsigtet, planlægges ikke afværgeforanstaltninger. I de situationer, hvor vurderingen er, at planen kan have en negativ indvirkning på miljøfaktoren redegøres for, hvordan indvirkningen kan afværges eller minimeres."

I denne indsigelse vil kun Miljørapportens negative indvirkninger på miljøfaktorer blive behandlet - de der vedrører luft og klimatiske faktorer samt materielle goder, og hvordan disse indvirkninger afværges.

I Miljørapportens samlede vurdering af luft og klimatiske faktorer fremhæves Naturstyrelsens nuværende naturnære skovdrift med plukvis udtagning af træ, der har oplagret kulstof, som efterspørges og benyttes i træprodukter samt erstatter klimabelastende materiale som jern, beton og plastik. Ligesom græsning i flere af de urørte skove medfører at flere arealer holdes uden eller med begrænset trævækst og dermed optager mindre CO₂. Således "forventes hovedkonklusionen om en nedgang i optaget af CO₂ på 200 års sigt som konsekvens af overgang til urørt skov fortsat at være gældende." (s 20) På kortere sigt er det mere usikkert vurderer rapporten.

En helt aktuel artikel i tidsskriftet "Nature" d. 24.3.21: "Old-growth forest carbon sinks overestimated", belyser CO₂ optaget i gamle skove. Per Gundersen professor Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, KU, sammenfatter undersøgelsesresultaterne: "Påstanden om, at urørt skov har en betydelig og langsigtet klimaeffekt, fordi med selv meget gamle træer bliver ved med at suge meget CO₂ fra atmosfæren, holder ikke. Argumentet bygger på en forkert dataanalyse." (Altinget)

Det ses af Miljørapporten som underbygges af ovennævnte artikel, at planen for udlægning af urørt skov har en negativ påvirkning på den danske CO2 udledning. Miljørapporten vurderer efterfølgende, at der ikke skal planlægges afværgeforanstaltninger. Dette er ganske enkelt uforståelig.

I Miljørapportens samlede vurdering af påvirkningerne af materielle goder fremhæves Naturstyrelsens nuværende bæredygtige produktion af FSC- og PEFC-certificeret træ. At træet anvendes i mange produkter og er efterspurgt af den danske træsektor, bl.a. fordi det ikke transporteres over store afstande.

Miljøvurderingen er at: "ved udlægningen af urørt skov vil udbuddet af FSC- og PEFC-certificeret træ fra de udlagte skove falde. Løvtræ med øjeblikkelig virkning og nåltræ over en periode på op til 25 år. Det vil have en negativ effekt for savværker og andre, der normalt køber certificeret træ af Naturstyrelsen til videre forarbejdning. Der vil på nuværende tidspunkt ikke kunne findes tilsvarende mængder af FSC certificeret råtræ i Danmark; det gælder særligt løvtræ." (s 20)

Der er ikke planlagt afværgeforanstaltninger i forhold til produktion af træ på Naturstyrelsens arealer, "da planens fokus er at højne biodiversiteten i de urørte skove. Derfor vil det også modvirke effekten på landsplan, hvis ikke-udpegede skove skulle producere mere for at dække tabet." (s 20)

Miljøvurderingen viser at udlægningen af planen for urørt skov vil øge CO2 udledningen og mindske udbuddet af certificeret træ, der efterspørges i stort omfang både fra savværkerne, som byggemateriale og erstatningsmateriale for plastic, jern mv. Dette er sammenholdt med den naturnære skovdrift. Der anvises ingen afværgeforanstaltninger, selvom, som ovenfor citeret, at de situationer, hvor vurderingen er, at planen kan have en negativ indvirkning på miljøfaktoren skal der redegøres for, hvordan indvirkningen kan afværges eller minimeres.

I de kumulative effekter forsvinder de negative klimamæssige og materielle effekter helt ud af vurderingen og i stedet står der s.22: "Ophobning af mere og mere dødt og levende træ i skovene grundet ophør med kommerciel skovdrift vil både gavne dyr og svampe knyttet til dødt ved og ophobning af CO2 i træet, så der i en lang årrække ikke frigives så mange drivhusgasser til atmosfæren." og

"Da effekterne af urørt skov og naturnationalparker generelt vurderes positive for miljøet, vurderes de kumulative effekter også generelt positive."

Denne glidebane, andre ville kalde det en "kovending" i Miljørapporten, er der ikke belæg for i miljøvurderingerne. Faktorer i en miljøvurdering kan ikke blot udelades eller negligeres, fordi de ikke er opportune eller hvad, der måtte ligge bag. Når disse miljøfaktorer udelades afskæres muligheden for at de indgår som faktorer i udpegningsgrundlaget. Miljøvurderingen bliver dermed ikke et aktiv til vurdering af om de konkrete udpegninger af urørt skov opfylder de hensyn som Skovloven foreskriver om bæredygtig drift, helhedsbetragtninger, mangfoldighed mv. (citeret ovenfor). Miljøvurderingen bliver derfor ikke et redskab til f.eks. at få andre udpegninger i spil, således at de negative miljøfaktorer kan afværges.

I det følgende vil udpegningen af urørt skov i Rold Skov blive gennemgået med ovennævnte fokus på de klimatiske og materielle faktorer for udpegningsgrundlaget.

Øvelsen går på at bevæge sig fra den teoretiske udpegnings af urørt skov baseret på "Biologiske anbefalinger om udpegnings af skov til biodiversitetsformål på statens arealer" fra 2017, der lagde rammerne for den konkrete udpegnings, og ud i lokalitetens virkelige verden i 2021.

Udpegning af urørt skov i Rold Skov i Nørreskov og Fællesskov

Udgangspunktet er anerkendelsen af den virkelige naturs "lovæssigheder" – konkret klimabalancen – der er så alvorligt truet, at udpegningen af urørt skov naturligvis må ske under hensyn til vurdering af de klimatiske effekter og den urørte skovens mulighed for at mindske CO2 emissionen.

Først lidt status på den naturnære skovdrift i Rold Skov før den nye udpegning af urørt skov:

Rold Skov ligger på og langs kanten af et moræneplateau, der er skabt af istidens kræfter. Her er et utal af slugter, stejle skrænter, bakker og kuperede områder. Jorden er gruset og relativt næringsfattig. Nedbøren er ret høj. Rold Skov er optimal for dyrkning af nåletræ.

Nåletræ blev plantet efter staten overtog arealet i 1826. På daværende tidspunkt var der kun ca. 1/3 af skoven tilbage. Størsteparten af skoven havde været kraftigt udnyttet til græsning og stævning og bestod hovedsageligt af krat og pur, mens resten var hede og overdrev. I 1990 bestod 70% af skovarealet af nåletræ. De sidste 25 års omlægning til naturnær skovdrift med flersidig bæredygtig skovforvaltning, har medført, at nåletræ gradvist er blevet reduceret til 50%. Dette er sket uden drastiske indgreb. Hjemmehørende løvtræarter er plantet i områder, der blev lagt ned af stormen i 2005, andre er indplantet/sået i lysninger, der er skabt gennem plukhugst.

På de stejle grusede skrænter fra moræneplateauet ned langs Stendalen i Fællesskoven er der særligt gode vækstbetingelser for nåletræerne og ikke mindst fremvæksten af ungskoven gennem plukhugsten. Disse nåletræsområder skaber samtidig det rette skovklima for de ældre bølgebevoksninger med de sjældne laver, der findes i området. Ligeledes forholder det sig med nåletræsbevoksningen ovenfor bøgeskovene i Nørreskov, hvor kæmper på 80-100 årige ædelgraner blandt yngre nåletræsbevoksninger, hæver sig på toppen af skrænterne. Ud over de er skovens vartegn, er nåletræsbevoksningerne passet med plukhugst. Der er skabt lysninger, således at ungskoven kan vokse frem iblandet bøg.

Sigtet med Rold Skov er, at den kommer til at bestå af 35% ren løvskov, 15% ren biodiversitetsskov i form af græsning og urørte skove og 60% med nåletræ iblandt bøg, der øger skovens robusthed. Bøg vil på sigt blive det mest almindelige træart i skoven. Den vil findes på 95% af arealerne, delvist som produktionstræart, delvist som hjælpetræart. Bøg udvikler sig fint; men vokser betydeligt langsommere end nåletræ.

Målet er, som Naturstyrelsen Himmerland formulerer det: " - ud fra jordbund, topografi og klima – at udvikle en skov, som stadig er højproduktiv, men også mere robust, giver plads til biodiversitet, beskytter skovklima og grundvand og giver mulighed for friluftsliv. Med andre ord en fleksibel skovdrift." (tidsskriftet Skoven 1/21).

Den stående vedmasse er fra 1998-2015 vokset fra 197m³/ha til 229 m³/ha af det bevoksede areal. Det er planlagt at denne vedmasse vokser yderligere til 235 m³/ha i 2030. Den årlige tilvækst er 21.900m³. Årlig hugst 20.894 m³ i 2020.

Gennem de sidste 10-15 år er den naturlige hydrologi genskabt i store dele af skoven, hvilket har resulteret i en række søer og moser. Større arealer afgræsses sammen med tilstødende skovarealer for at skabe gode vilkår for dele af biodiversiteten, der trives i overgangszonen mellem skov og lysåbne områder. Langs skovgrænsen på de tidligere tjeneste jorde udlægges landbrugsområder til natur og overdrev, så der skabes en mere glidende overgang mellem skoven og det åbne land. Dette rummer et stort potentiale til at

fremme insekt og fuglelivet. Ved bevidst påvirkning af skovbrynene er der skabt længere lysåbne bryn. Dette gavner diversiteten.

De områder i Rold Skov, der blev udlagt til urørt skov i 2018 eller tidligere, omfatter hovedsageligt de oprindelige løvskove, der har groet på morænefladen i Fællesskoven og den kalkrige undergrund i Nørreskov på skrænter ned mod Lindenberg ådal. Hertil kommer området Rebild bakker, der har en anden historik – danske udvandrere fra USA, forærede i 1912 disse lyngklædte bakker til den danske stat, som minde om de forarmede villkår udvandrerne havde forladt. De fik status af "nationalpark".

I disse bøgeskove er mange bøgetræer i den sidste fase af deres livsforløb. De bryder naturligt sammen og giver gode livsbetingelser for arter, der er afhængige af dødt ved. Ligeledes findes der mange laver og mosser, hvis liv i høj grad er afhængige af det skovklima, som nåletræerne er med til at skabe. Nåletræerne findes hovedsageligt i mosaikker mellem bøgeskovene i Fællesskoven i de tidligere udlagte urørte skove, der også omfatter mange søer og moser samt græsningsområder, der til dels blev skabt efter stormfaldet i 2005.

Den naturnære flersidige skovdrift, som Naturstyrelsen Himmerland, har praktiseret, hviler på følgende principper:

- Skoven bør kunne forynge sig selv - på sigt, og monokulturer fravælges
- Værdien af enkelttræet optimeres, fældes ved plukhugst
- Der anvendes lokalitets-tilpassede træarter
- Dyrkningsgrundlaget – jordbund, skovklima og foryngelsespotentiale – skal beskyttes
- Udvikling af biodiversitet
- Etablering af naturlig hydrologi

Den bæredygtige skovdrift af Rold Skov viser at den gavner de klimatiske faktorer. Som Miljørapportens samlede vurdering af luft og klimatiske faktorer fremhæver, er Naturstyrelsens nuværende naturnære skovdrift med plukvis udtagning af træ, der oplagrer kulstof og benyttes i træprodukter samt erstatter klimabelastende materiale som jern, beton og plastik. Dette betyder, at der optages større mængder CO₂, det lagres i træprodukter og erstattet klimabelastende materiale.

Naturstyrelsen er med i et overvåningskoncept i Rold Skov – Martelloskop – der beskriver træprodukternes lager af kulstof og de forventede CO₂-emissioner over produktens levetid. Samtidig medtages træernes optag af CO₂, der følger af træernes vækst. Derved beregnes træernes såkaldte "Carbon Parity Time" – et mål for klimaeffekten ved at bruge træ. (tidsskriftet Skoven 3/21).

Trætilvæksten og hugsten med den bæredygtige skovdrift af Rold Skov viser, at der bliver produceret træ til markedet. I Miljørapportens samlede vurdering af påvirkningerne af de materielle goder fremhæves Naturstyrelsens nuværende bæredygtige produktion af FSC- og PEFC-certificeret træ. At træet anvendes i mange produkter og er efterspurgt af den danske træsektor, bl.a. fordi der ikke transporteres over store afstande.

Det er væsentligt at bemærke, at denne gavnlige effekt for de klimatiske og materielle faktorer ikke sker på bekostning af de øvrige miljøfaktorer. Der er fokus på biodiversiteten også for de særligt truede arter, skoven benyttes af friluftslivet i stor grad, besøgstallet er moderat til højt, og der er adgang til kulturhistorien – kalken, kilderne og andre seværdigheder i skoven.

Vurderingen af udpegning af den nye urørt skov i Rold Skov:

I forslag til udlægning af urørt skov, der er sendt i høring marts 2021, følges de forskningsmæssige anvisninger med enkelte geografiske korrektioner, der forelå i 2017: "Biologiske anbefalinger om udpegning af skov til biodiversitetsformål på statens arealer".

I udredningen, står der som begrundelse for udpegningen i Rold Skov, at: "Store eksisterende værdier, især knyttet til gamle bøgeskove, ikke mindst i Buderupholm Bjergskov. De mest værdifulde områder er allerede beskyttet, men den foreslåede udvidelse vil sikre en langsigtet sammenbinding af disse, således at områdets naturværdier kan sikres og udbygges på langt sigt. Stort potentiale i kraft af størrelsen og sammenhængen med den åbne natur i Rebild Bakker og Lindenberg Ådal. "

Det er naturligvis de gamle bøgetræsbevoksninger både i Fællesskoven og Nørreskov (Buderup Bjergskov) og den åbne natur langs Lindenberg Å og Rebild Bakker, der skal beskyttes. Disse områder skal efter forslaget bindes sammen af forskellige naturområder. Hvad er de klimamæssige og materielle omkostninger ved dette forslag?

Den bevoksede del af ovennævnte sammenbinding og udvidelsen for det udlagte urørte skovområde, består for en væsentlig del af de to nåletræsbevoksninger – der rummer mange forskellige slags nåletræer og er under omlægning til naturnær drift - som tidligere er omtalt. De gror på skrænterne oven for bølgebevoksningen i Nørreskov og på de stejle skrånninger i Fællesskoven langs Stendalen. Disse nåletræsbevoksninger scorer højt på de klimamæssige faktorer. Som tidligere beskrevet vokser de rigtigt godt på de næringsfattige grusede skrænter, binder CO₂, lagrer kulstof, træproduktet er efterspurgt i træindustrien og kan anvendes som erstatningsprodukt for klimabelastende materialer. Disse nåletræsbevoksninger har meget væsentlige positive klimaeffekter og bidrager til at skabe et godt skovklima for skovens løvtræer. Efter forslaget skal disse områder fældes og lægges ud som urørt skov.

I Miljørapporten pointeres det, at ved udlægningen af urørt skov vil udbuddet af FSC- og PEFC-certificeret træ fra de udlagte skove falde. Det vil have en negativ effekt for savværker og andre, der normalt køber certificeret træ af Naturstyrelsen til videre forarbejdning. På nuværende tidspunkt vil der ikke kunne findes tilsvarende mængder af FSC certificeret råtræ i Danmark. Det er netop det, der vil ske med udpegningen i Rold Skov. Det certificerede råtræ er blevet udviklet gennem den bæredygtige naturnær skovdrift. Fældes disse højproduktive skove vil de materielle goder blive forringet.

Således vil anbefalingerne til urørt skov i Rold Skov betyde forringelser af de klimatiske og materielle goder i udpegningsgrundlaget. Der er vel at mærke ikke peget på nogle afværgeforanstaltninger overfor disse negative miljømæssige faktorer.

I diskussionen s. 34 i udredningen fra forskerne i biodiversitet, står der, at nåleskovene i Danmark har en betydelig ringere værdi for biodiversiteten end løvskov. Det er der flere årsager til. I kraft af klima og træernes indvandringshistorie dominerer løvskoven. Der er stor skovkontinuitet i bøgeskovene og "de fleste nåleskove er så unge, at de kun i ringe omfang har udviklet de levesteder og jordbundsforhold, som er karakteristiske for gamle skovøkosystemer. Det betyder også, at arterne i nåleskovene, i mindre grad begunstiges af at lægge skovene urørte. "

Forskerne pointerer flere steder i udredningen og til sidst i de afsluttende kommentarer, at "den eksisterende viden om skovenes biodiversitet generelt er langt mindre på lokal skala end på større geografisk skala". (s 38) Derfor opfordrer de til at lokalkendskabet styrkes.

Lokalkendskabet bør således være afgørende for udpegningsgrundlaget. Med denne indsigelse forsøges lokaliteterne beskrevet, således at både natur og miljø vurderes i udpegningsområdet.

De kendte natur- og miljømæssige konsekvenser af udpegningsgrundlaget for udlægning af urørt skov i Rold Skov, er:

- Hele området er omfattet af Natura 2000 med tilknyttede plejeplaner
- Kendte naturværdier i de eksisterende bøgeskove på de gamle bøgebevoksninger er i forvejen sikret gennem tidligere udlægning til urørt skov.
- Åbne naturområder langs Lindenberg Ådal og Rebild Bakker binder området sammen.
- Udlægning af nåletræsbevoksninger i området vil derimod ikke bidrage til yderligere at sikre en høj biologisk mangfoldighed hverken for flora eller fauna.
- De klimatiske effekter ved udlægningen af nåletræerne på de to områder i Fællesskoven og Nørreskov forringes og CO2 emissionen øges.
- De materielle goder ved samme udlægning - mængden af certificeret træ - vil falde.

Der ses således ikke at være biodiversitets faktorer eller miljømæssige argumenter for at inddrage de to nåletræsområder i udpegningsgrundlaget for urørt skov, snare tværtimod. De miljømæssige konsekvenser peger på, at der bør findes andre områder, der kan tilgodese udviklingspotentialer for natur og miljø i Rold Skov området end disse nåletræsområder.

Der kan også spørges på en anden måde: Sikres udviklingen af enestående natur og miljøværdier gennem nedlæggelse af to store produktive nåletræsområder i udpegningsområdet eller er det i langt højere grad udpegninger af skov i relation til Lindenberg Ådal, der har potentiale til sikring af dette?

Siden forskernes teoretiske anbefalinger fra 2017 og frem til 2021 har Naturstyrelsen tilkøbt skov og åbne naturområder i Lindenberg Ådal, der rummer et langt mere differentieret og mangfoldigt biodiversitetspotential end forslaget til Rold Skov udpegningen.

Det omhandler Stubberup Vad, der grænser op til Ersted Skov (Nørlund Skov), et naturligt kildevæld, der giver helt særlige vilkår og indeholder speciel biodiversitet tilknyttet kildevæld. Tæt på nedstrøms har Naturstyrelsen fået overdraget hele området ovenpå Regan Vest, der ligger hen som urørt løvskov og overdrev. Der er opkøbt engområder i Gravlevdalen. Endelig har Naturstyrelsen købt Rise Skov, et naturområde med skov, enge, overdrev og lysåbne områder, der nu afgræsses af heste. Rise Skov ligger op ad Skindbjerglund, der er udlagt som urørt skov.

Om Skindbjerglund skrev biodiversitetsforskerne i 2017, at Skindbjerglund ligger ikke langt fra Rold skov og kom ikke med som 1. prioritet i udpegningsgrundlaget på grund af sin ringe størrelse og delvist isolerede beliggenhed, ”men det er oplagt at udvide den eksisterende udpegningsgrundlag, og sikre områdets værdier gennem en samlet forvaltning med fokus på et naturligt græsningstryk.” s. 17.

Dette er netop sket ved Naturstyrelsens opkøb af Rise Skov.

Således er der nu mulighed for at udpege disse 4 andre – biodiversitetsmæssigt langt mere spændende - områder i Lindenberg ådal, med skov og åbne naturområder som udpegningsgrundlag for urørt skov i Rold Skov i stedet for de to nåletræsområder på skrænterne ned mod Stendalen i Fællesskoven og oven for bøgene i Nørreskov.

Arealmæssigt udgør de 2 områder, der skal udtages af forslaget til udpegningen af urørt skov i Rold Skov 350-400 ha. De 4 nye områder, der i stedet kan udpeges, udgår 250-300 ha.

Sluttelig er det værd at bemærke, at det, der om noget er særligt kendetegnende for Lindenberg ådal og Rold Skovområdet, er kilder og kalk. Her findes den største koncentration af kilder og bække i Danmark med den helt særlige biodiversitet, der knyttes op omkring de naturlige kildevæld. De danner Lindenberg Å. Den kalkrige undergrund ligger mange steder ganske tæt ved overfladen under et tyndt lag muld f.eks. i Nørreskov, hvor "Lille Blåkilde" udspringer ved skræntfoden. Biodiversiteten her er ganske særlig.

Gennem disse nyerehvervelser af områder i Lindenberg ådal, kan Naturstyrelsen i kombination med ejerskabet af bøgeskovene i Rold skov, Rebild Bakker, engene i Gravlev Ådal og Skindbjerglund udlægge områder urørte, der har et kæmpe potentiale for et stort og varieret biodiversitetsindhold med store centrale områder af skov og åben natur. Et forløb på 15 km i Lindenberg ådal startende med Stubberup Vad, over Regan Vest til Gravlev ådal, bøgeskovene i Fællesskoven, Rebild Bakker, bøgeskovene i Nørreskov i midten for til sidst at omfatte Skindbjerglund og Rise Skov. I luftlinje er der kun 5 km mellem Nørreskov og Skindbjerglund.

En sådan vision kunne bidrage til at skaffe den "mere plads til naturen", som biodiversiteten har så hårdt brug for, langt mere målrettet end nedlæggelsen af nogle særdeles klimanyttige naturnære nåletræsområder - områder som først om mange hundrede år vil kunne komme biodiversiteten til gode gennem en omlægning til urørthed.

I håb om en fremsynet behandling af indsigelsen

Sussi Handberg

Kopi sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening, DN Rebild, DN Aalborg, DN Mariagerfjord, DN Skive, Thorkild Kjeldsen
DN Samrådet for Nordjylland

Naturstyrelsen, Dansk Skovforening, Dansk Træindustri

Mette Gjerskov, miljøordfører for Socialdemokratiet, Zenia Stampe, miljøordfører for Radiale, Anna Vallentina Berthelsen naturordfører for SF, Leon Sebbelin borgmester i Rebild kommune